

*Laura
Luotola*
Suoja
Veteen
heijastuvat kivet

iris

Taiteen edistämiskeskus on tukenut tämän teoksen kirjoittamista.

© Laura Luotola ja Iris Kustannus – Iris Publishing, 2019
www.iriskustannus.fi

Kustannustoimitus: Hanna Matilainen
Kansikuva ja kuvitus: Päivi Hakanen
Kartta: Eero Okkonen
Taitto: NotePad, www.notepad.fi

ISBN 978-952-68559-2-9 (nid.)
ISBN 978-952-68559-3-6 (EPUB)

Painopaikka: Livonia Print 2019

C. B:LE

”Katso minne lisko menee, etkö muista?”

Elhayen Iolqai

Suoja – Kaupungit ja paluu

Suoja-trilogian ensimmäinen osa, *Kaupungit ja paluu*, kertoi nuoren saayequtainaisen, Tiyan Iolqain ja hänen ystävättärensä, mustatukkaisen Cismartha Saídin matkasta Kándun Autiosta yläkaupungin myyttisimpään palatsiin. He asettuivat an'laisen tiedemiehen, Mahdien lakeijan ja syvään avaruuteen suuntaavan Projektin parissa työskentelevän jhil Maxin Šoudanín hoteisiin.

Yläkaupungissa he näkivät Suojan, jonka heksagoniverkko erotti valtakunnan ulkopuolisesta pahuudesta, khaironista. He tutustuivat kollaasikkoihin, joita Mahdit käyttivät mésmerikivien luomiseen. Kivien suoma rauha piti Mahdilain kansalaisia tiukasti otteessaan.

Jhil Šoudanín palatsissa Mahdit havittelivat Tiyan Iolqaista liittolaista; he toivoivat saayequtain parantamiskyvyn avulla vahvistavansa omaa heikkenevää valtaansa. Kuolemattomuutta tavoitteli myös jhil Šoudaní. Hän halusi anastaa Mahdien vallan, ja tähän hän tarvitsi saayequtain.

Tiyan Iolqaista ei saatu koulittua Mahdien liittolaista eikä an'laista neitoa. Hän karkasi takaisin sukunsa luo, liittoutui yksin saayequtaimies Melqier Alqain kanssa, ja oppi hänen avullaan heimonsa kadonneen kielen.

Jhazugainiksi naamioituneen Mahdin vangittua Melqierin Tiyan hakeutui *Paahteisen turskan* tavernaan kollektivistien suojeluksen, pakoon Mahdeja sekä jhil Šoudanía.

Cismartha Saíd jäi An'iin kasvattaja jhilei Madame Messieurs'n palvelijattareksi. Hän päätti käännyttää vaikutusvaltaisen ja an'laiseen elämään-sä tyytymättömän jhilein kollektivistiksi sekä kasvattaa kielletyn lapsensa hänen avustuksellaan.

Kollektivistit, nuo pimennossa toimivat ja menneestä maailmasta haaveilevat kapinalliset, saivat teoksen lopussa kiinni vanhasta myytistä kertovan purskeen. Kertomuksen mukaan saayequtai oli menneessä maailmassa ollut seitsemäs jumaluus, jonka Suurlintu Ol'urun lähettää jokaiselle planeetalle ylläpitämään kaikkea mikä kasvaa ja versoo maankuoresta. Kaikkea sitä, mikä Mahdilain valtakunnasta oli tyystin kadonnut. Saayequtain myyttinen nimi oli *kámi*.

Tiyan Iolqai sai tietää kuoleman taa siirtyvältä sedältään Elhayen Iolqailta liskosta, joka johdattaa saayequtain Suojan tuolle puolen, maailmaan missä he voivat jälleen saavuttaa aseman, joka heille kuuluu.

Käsissäsi oleva trilogian toinen osa, *Veteen heijastuvat kivet*, sijoittuu Kudon saaristoon. Tarina kertoo Bhir Jandirin kallioluostarin askeetista, entisestä Gelroin kuvernöörin ottolapsesta ja manderien jälkeläisestä, Ranir Nissa-Iristä. Lapsuudesta saakka hän on pystynyt keskustelemaan jumalattaren, Kudon saarivaltakuntaa hallitsevan Tyttären kanssa.

Ollessaan viidentoista Ranir asettui luostariin odottamaan viestiä jumalattarelta. Ensimmäinen sanansaattaja, jota myös ensimmäiseksi *meidiksi* kutsutaan, oli julistanut liki kaksituhatta vuotta sitten, että hänen jälkeensä tuleva toinen *meidi* johtaisi kudolaiset uuteen aikaan: Näkevien Kivien aikaan.

Tämä on tarina siitä, miten kuusi Bhir Jandirin askeettia ja Navuron konventin entinen ylidekaani, juonikas Nergüi Issa-Oler, matkaavat Kudon halki mukanaan jumalattaren kiistanalainen viesti. Kun matka päättyy, alkaa uusi aikakausi, mutta myöhempien aikojen historioitsijat eivät kutsu sitä Näkevien Kivien ajaksi.

Tämä on tarina kapinallisjohtaja Bendelgerenistä, ylikapteenista, Tulen Antajasta, sirkustirehtööristä ja Liskojen Liskosta, jonka hallussa on Mustan Marmoripalatsin salaisuus, *Ildyakunin*, sanoista suurin.

Veteen heijastuvat kivet kertoo niin ikään Tyttärestä, teokraattisen valtakuntansa ainoasta hallitsijasta, uskon myötä vahvaksi mutta sokeaksi kasvaneesta jumalasta sekä hänen tuhoisista suunnitelmistaan, jotka päättyvät tavalla, jota yksinvaltiaskaan ei voi aavistaa.

Tämä Kudoa hallitseva yksinvaltias, Tytär, tunnettiin vanhassa kudin kielessä nimellä *Anian*. Ja *Anian* oli aikoinaan yksi Mahdilain Mahdeista. Hän katosi Suojan tuolle puolen Mahdilaista khaironiin suunnanseen retkikunnan mukana (458 M.a.l./101eAa.).

Elhayen Iolqai pääsi pois Mahdilaista. Mahdeille antamansa lupauksen ja jihil Šoudanín kehittelemän viruksen vuoksi hän ei kuitenkaan kuollut vaan kuihtui, juuttui puolielämään.

Puoliolentona hän ajautui Kudon saaristoon, vailla yhteyttä saayequtaihin. Mahdeille antamansa lupauksen vuoksi hänestä ei milloinkaan voi tulla *kámi*, seitsemäs jumaluus. Vain saayequtain läsnäolo voi purkaa taian.

Tarinan runoili Postkausaalis-neogalaktiselle Konjunktioille knihti sekä bardidi Emlahaddim-L'Yokushai-Vidrjaldim, olento loputtomien ulottuvuuksien Knöölistä.

Omistan tämän ystäväni, orsakin kesyttäjän ja sulkahousumestarin, Humlababdir-Yukundama-ibN-olloo`yrb-azum-Mugfama -väinaan muistolle. Me varyantit emme kuole koskaan, mutta vastoin kaikkia tunnettuja yli luonnon lakeja, menehtyi Hum kunniakkaasti taistellen.

Jälkisanat: Trilogian kolmannesta osasta olen kertova myöhemmin. Tällä haavaa voimme kutsua sitä vain *Projektiksi*.

Sisällys

Kaikki pimeys 15

1. OSA

- I Omasta tahdosta 29
- II Talvinen neuvonpito *Laiskassa languurissa*
viisi vuotta sitten 43
- III Meressä on muutakin 64
- IV Rawada-wan 73
- V Tiuha sydän 85
- VI Mainaparvi ja valojuova 95
- VII *Meidi jää, meidi lähtee* 110
- VIII Päätös 133

2. Osa

- IX Kankaaseen kiedottu viesti 157
- X Helvenmetsän lentävä poika 179
- XI *Anian* on valinnut väriksen purppuranpunaisen 203
- XII Ei 213
- XIII Kahden kesken 241
- XIV Nuori kapinallinen ja Dolomiittikuningas 262
- XV Kyllästyttävien asioiden lista 291

3. Osa

- XVI Kahteen kertaan kuljettu taival 315
XVII Humlababdir 342
XVIII Putoaminen 368
XIX Pinyarin kanjoni 390
XX Kourallinen helmiä 417
XXI Tämä ei ole näytelmää 432
XXII Möhkäleen kapteeni 449

4. Osa

- XXIII Kiven voima 463
XXIV Thuiçiin vievät tiet 487
XXV Ensimmäiset juhlat 513
XXVI Kymmenen vuotta sitten 538
XXVII Konventti ja mulperipuu 562
XXVIII Toinen manderi 592
XXIX Miten orsak kesytetään 617
XXX Rikottu tarina, tahrattu silkki 650

Hallitsijan kaksi lakeijaa 669

Bendelgerenin kertomus mandereista 671

Henkilöt 681

Sanasto 685

Kaikki pimeys

Yöjärven syntyyn ja manderien historiaan punoutuu kaikki pimeys, joka kiertotähteämme kuunaan on koetellut. Julmuus, jonka manderit, nuo yliluonnolliset olennot, ihmisissä esiin lietsoivat.

Kerron teille nyt synkistä ajoista. Niin Tuhon eli Nyrkkien ajasta¹ kuin Liskojenkin ajasta eli manderien valtakaudesta² sekä Yöjärven synnystä. Kerron noista onnettomista aikakausista, joka seurasivat Kulta-aikaa, rauhan ja vaurauden vehmaisaa laaksoa, jota vanhalla kudinkielellä kutsuttiin *Dhanai Nandaksi*.

Kuten hyvät tarinat konsanaan, perustuu kertomani sekä suulliseen tietoon että kirjoitettuun sanaan. Ja teidän lukijoina tulee muistaa, että todella tapahtuneen ja jälkeenpäin kerrotun välinen ero on häilyvä kuin veden peiliin piirtyvä mangrovetiheikkö, jonka pohjaliejuun katoavat juuret alati kietoutuvat omiin heijastuksiinsa.

Kultaisina vuosituhansina³ ihmisten kulttuuri levittyi usealle mantereelle ja sai toinen toistaan kauniimpia ilmenemismuotoja. Taiteet, etiikka ja

¹ Nyrkkien aika (*Dhanein Qunkai*): 1210–660 eAa. (ennen Tyttären eli *Anianin* aikaa).

² Liskojen aika (*Dhanein Manderii*): 661 eAa. – 16 jAa. (jälkeen *Anianin* ajan).

³ Kulta-aika (*Dhanai Nanda*) ulottuu vanhassa ajanlaskussa noin vuodesta 4400 vuoteen 1210, jolloin ensimmäisen synkkyuden ajan, Nyrkkien ajan, katsotaan alkaneen. Kultaisista vuosituhansista on säilynyt niukalti tietoa. Tyttären seuraajien eli viimeisten Kulta-ajan ihmisten mukanaan kuljettamien muistoiden toisintoja säilytetään

usko kukoistivat kussakin valtakunnassa, ja rauha vallitsi valtakuntien kesken, vaikka ne järjestelmiltään ja tavoiltaan poikkesivatkin toisistaan.

Kulta-ajan kansat saavuttivat tietämyksessään ja taidoissaan niin korkean huipun, että heidän lähettämänsä viestit kaikuivat avaruuden jokaiseen kolkkaan. Vauraudesta sekä yltäkylläisyydestä kertovat viestit herättivät toisten aurinkokuntain jumalissa syvää kademieltä.

Lopulta kateelliset jumalat lyöttäytyivät yksiin. He remusivat darsin porteille hopein ja timantein hurrētuissa vaunuissaan ja viekoittelivat mukaansa darsiin unhoitettujen, uinuvien jumalten joukon.

Yhdessä tuo jumalten melska kokoontui hekumallisiin pitoihin Kaaoksen tempppelin saleihin, joiden pylväät ovat lainanneet muotonsa muinaisten suurpetojen suonikkaista falloksista. He viekoittelivat apuun Kaaoksen suurinta petoa.

”Setehr Yah, me kutsumme sinua”, he rukoilivat. ”Yksi kiertävistä taivaankappaleista on kasvanut hengessä suuremmaksi ja yltäkylläisemmäksi kaikkia muita. Maailmankaikkeuden tasapaino järkkyy. Auta meitä murskaamaan tuo ylikypsä hedelmä!” Näin huutaessaan he rynkyttivät Kaaoksen tempppelin fallospilareita ja takoivat kattohuopaa kuin valtavaa immenkalvoa. He ulostivat, jotta Setehr Yah tuntisi tasapainon järkähtelyn ja haistaisi ummehtuneen löyhyn, joka mätänevästä maasta kumpusi.

Jumalten rellestettyä kahdeksansataa päivää ja kahdeksansataa yötä Setehr Yah tunsu viimein kumun vatsanpohjassaan.

Suurpedon ainoa tehtävä on kylvää ympärilleen synkkyyttä ja kaaosta, joten se otti haasteen mielihyvin vastaan. Se vangitsi darsista karanneet jumalat ja katkoi heidän kätensä. Nyrkeistä se takoi ahjossaan hirvittäviä ammuksia tuhannen päivänkiertoa. Ahjon äärellä hikoilevan hirviön hikipisarat kylästäivät ammuksia myrkyllä, jolla oli oleva kauaskantoiset

Thuiçin Konventin arkistossa. Myös toisintojen historiaa koskevia kommentaareja löytyy useita. Kultaisista vuosituhansista on kirjattu Konventin arkistoon useiden maagien *bud*-unissaan välittämiä kertomuksia. Näiden kertomusten todenperäisyydestä kiistellään yhä.

seuraukset. Noista ammuksista sikisivät manderit. Älkäämme kuitenkaan käykö tapahtumien edelle.

Aikaa, jona Setehr Yah'n ammuksiset moukaroivat planeettaamme, kutsutaan Nyrkkien ajaksi eli ensimmäisiksi synkiksi vuosisadoiksi. Noina vuosisatoina Kulta-ajan mantereet ja kaupungit tuhoutuivat, peittyivät suolaveteen, joka yhä leviää kaikkialle Kudon saariston ulkopuolella. Kuten tiedämme, on Darsinmeri ylitsepurjehtimaton, kuollut ja tyhjä Kudon saariryhmää lukuun ottamatta.

Nyrkkien aikana pyyhkiytyivät aikaisemmat mahtikansat planeettamme pinnalta. Tuhotyön sanotaan kestäneen viisisataaviisikymmentä vuotta – tästä syystä viitokset toisiinsa yhdistäviä lukuja kutsutaan pahuuden luvuiksi.

Vain kourallinen ihmisiä pelastautui Nyrkkien aikana Suureen Kehään⁴. He ajelehtivat pitkin suolamerta kärsien nälkää, janoa, kylmyyttä, kuumuutta, myrskyjä sekä tappavaa tyventä. He etsivät merestä syötävää, haalivat taivaalta vettä ja keräsivät valtavina lauttoina ajelehtivia menneisyyden jäänteitä. Osa menehtyi matkalla. Osa selvisi. Selviäjät olivat meidän esivanhempiamme.

Suuressa Kehässä ehti kasvaa useampi sukupolvi ennen kuin Päättymätön Purjehdus päättyi. Lopulta suolamerestä, jota nykyään Darsin-

⁴ Suureksi Kehäksi kutsuttua alusta pidetään myyttisenä kertomuksena. Todennäköisimmin ihmiset ajautuivat useita eri reittejä saarelle. Myös *Anianin* mukana saapunut Pyhä Retkikunta, *Hamsir-wan-igran*, on yksi todistus tästä.

Joissakin tarustoissa Suurta Kehää kuvataan kuusisataamastoiseksi parkiksi, jonka purjeet oli kudottu jumalten hiuksista ja lankut veistetty taivaasta pudonnein kirvein. Toiset tarinat kuvaavat Kehän ristikkokuvioin katetun suojakalvon peittämäksi palloksi, jonka sisällä ihmiset ajelehtivat. Suureen Kehään olivat päässeet mukaan muinaisia kansoja edustaneiden ihmisten parhaimmisto. Väitetään, että Kehän matkustavia oli kouluttu jo Nyrkkien ajan alusta saakka, kenties jopa ennen varsinaisen Nyrkkien ajan alkua. Kulta-ajan ihmisillä oli ollut hallussaan ennen näkemätön ennustamisen lahja.

Kudon nimitys, kudos, *hudwan*, on lähtöisin vanhakielisestä kehää merkinneestä sanasta.

mereksi kutsutaan, kohosi matkalaisten eteen asuinkelpoinen saarialue korkeine vuorenhuippuineen ja syvän viidakon mehevöittämine rantoineen.

Tämä saarialue oli sama kuin nykyisen Kudon alue, ja tänne tuhosta selvinneiden ihmisten Kehässä varttuneet jälkeläiset asettuivat asumaan. He kansoittivat ensimmäiseksi pääkaupunkimme Thuiçin seudut, pysyttivät asumukset lempeiden kukkuloiden ympäröimään Turanin jokisuistoon – noiden asumusten renkaan muotoon muurattuja kivijalkoja on yhä löydettävissä rannikon läheisyydestä, kahdeksantoista mailia Thuiçista pohjoiseen.

Jospa ihmiset vain olisivat olleet ainoita älyllisiä olentoja, jotka näille saarille Nyrkkien ajan jälkeen rantautuivat.

Näin ei asia valitettavasti ollut. Nyrkeistä taottujen ammusten mukana päätyi planeetallemme myös liskojen heimo. Ensimmäiset liskot olivat peräisin Setehr Yah'n myrkyllisistä hikihelmistä, jotka olivat valuneet ammusten ylle hänen odottaessaan tuhotyön alkamista⁵.

Liskot yhtyivät Kulta-ajan ihmisten jälkeläisiin, ja tästä liitosta syntyi manderien mahtava heimo. Heidä kutsuttiin mandereiksi, koska heidän silmänsä muistuttivat tuliliskojen silmiä. Heidän oma nimityksensä oli ---⁶. Kerrotaan, että heidän ihonsa alla odotti liskon nahka, ja jos he loivat ihmisnahkansa, heistä kasvoi mahtavia ja julmia hallitsijoita. Manderin iho vaihtoi väriä ympäristön mukaan, ja he osasivat tehdä itsensä näkymättömiksi ottaen haltuunsa vähäisempiä olentoja kuten matelijoita ja sammakkoeläimiä. Siten he saattoivat olla läsnä useassa paikassa samanaikaisesti.

⁵ Toiset tarinat kertovat manderien syntyneet darsiin unohtuneista jumalista, toiset aurinkokuntaa hallinneista kivettyneistä hengistä, jotka heräsivät eloon nyrkkien murskaamassa maaperässä.

⁶ Sana poistettu muistiosta. Manderien kieli oli noituuden ja yliluonnon kieli, joka kaitsi sanoiksi pimeyden voimat. Kieli on tyystin tuhoutunut Kudon alueelta. Ja näin on hyvä.

Manderit osasivat kesyttää tullen ja ohjata sitä katseellaan taikka hengityksellään. He kasvoivat pitkiksi, paljon ihmistä pidemmiksi olennoiksi, joilla oli karvaton nahka ja toisinaan liskon häntää muistuttava uloke, jonka avulla he saattoivat liikkua maalla ja vedessä paljon ihmistä nopeammin. Heidän sisällään palava tuli auttoi heitä näkemään pimeään lävitse, ja he pystyivät juomaan ihmiselle myrkyllisen Yöjärven vettä sairastumatta sekä kylpemään järven mustuudessa kuin laventelinkukkasin koristellussa pesualtaassa konsanaan⁷.

Manderien iho tuoksui rämeeltä, nilviäisiltä ja suolalta, mutta oli polttava koskettaa. Hengitys saattoi korventaa keskustelukumppanin otsahiukset tahi kulmakarvat, ja siksi manderien sanottiin löyhkäävän palavalta karvalta. Heidän omassa päässään ei kasvanut hiusta, vaan suippoa kalloa halkoi piikikäs harjas. Kertoman mukaan harjas vuoti verta, kun sen leikkasi eikä se kasvanut takaisin. Leikkaamalla harjaksen manderin saattoi riisua yliominaisuuksistaan.

Toisin kuin muut eri lajeihin kuuluvat eläimet, pystyivät kaksineuvoiset manderit parittelemaan ja lisääntymään niin ihmismiesten kuin -naistenkin kanssa. Ihmisiin yhtyessä manderien ominaisuudet kuitenkin heikkenivät ja samalla heikkeni heidän valta-asemansa. Mitä pidempään manderit ihmisten planeetalla elivät, sitä heikommiksi he kävivät.

Manderien ja ihmisten yhteiseloa kesti kokonaiset kuusisataaseitsemänkymmentäseitsemän vuotta, ja tuota aikakautta kutsutaan Liskojen ajaksi sekä jälkimmäisiksi synkiksi vuosisadoiksi. Manderien valtakausi oli ihmisille tuhoisa. Manderihallitsijat toivat mukanaan uudet jumalat ja uudet tavat, jotka rikkoivat kudolaisten vaalimia Kulta-ajan ihmisten

⁷ Manderitaistelijat käyttivät Yöjärven myrkyllistä vettä kidutukseen julmissa Manderisodissa (144 eAa. – 16 jAa.). Veden avulla liskohallitsijat rankaisivat heitä vastaan rikkoneita ihmisiä, jotka myrkky ajoi vankityrmissä hulluuteen sekä tuskaiseen kuolemaan. Ihmisille mahdoton taival Turanvuorten keskellä sijaitsevalle järvelle taittui mandereilta kuin leikiten.

perinteitä vastaan. Manderien jumalat olivat tulen sekä kuoleman jumalia, ja heidän tapansa ruokkivat taikauskkoa, joka kitki Kudosta Kulta-ajan ihmisten vanhat uskomukset⁸. Ihmisistä tuli manderien orjakansaa vailla oikeuksia tai omaa tahtoa.

Manderien julmiin riitteihin kuului muun muassa nuorten ihmissydänten uhraaminen liskojumaluuksille. Liskohallitsijat eivät puhuneet elämän kudoksesta ja jälleensyntymästä vaan mätänemisestä. Heidän mukaansa vain jumalolennoilla oli ikuinen sielu, kun taas sieluttomat jäännökset olivat ainoa mitä ihmisestä jäi jälkeen, ja nuo jäännökset mätänivät kuten humuskerros lahoaa metsän pohjassa nostattaen ilmoille ainaisen maatumisen löyhkän.

Manderiuskomusten mukaan jokainen yksilö sai vain yhden mahdollisuuden. Yhden ainoan elämän. Vaikka sen eli säännösten mukaisesti, tuhoutui lopullisesti pääsemättä milloinkaan darsiin, kuoleman jälkeiseen paratiisiin, josta ikuiset, kudokseen sidotut sielut syntyvät aina uudestaan ja uudestaan.

Manderikulttuurin keskus sijaitsi Jarmandirilla, suurimmalla tuliperäisistä Laavasaarista. Sinne liskohallitsijat pystyttivät ensimmäisen, kaukaisille jumalille pyhitetyn temppelinsä, mutta pienempienkin temppelien raunioita löytyy yhä kaikilta läntisen merialueen Laavasaarilta.

Temppelit ovat rakennetut laavakivestä ja mustasta marmorista, joka vahvoina virtoina juovittaa saarten kallioperää. Synkkinä ja kammottavina rakennelmat kohoavat tulikivestä muuratuilla jalustoillaan, vain osittain muratin taikka pippuriköynnösten rapauttamina. Valtavan liskon kiemurtuva ruumis on kaiverrettu suurimman temppelin päätykolmioon.

⁸ Kulta-ajan uskonnoiksi kutsutuista elämäntavoista ja kulteista on säilynyt vain muutamia Nyrkkien ajan aikalaisten suullisena perimätietona kulkeneita kertomuksia. Näiden kertomusten toisintoja löytyy Thuiçin Konventin arkistosta. On mahdollista, ettei esivanhemmillamme ollut oikeita sanoja taikka näkemystä vanhojen uskomusten kuvailuun – niin erilaisia olivat Kulta-ajan kielet ja kulttuurit meidän omaamme verrattuina, niin ylivoimaisia ja pitkälle kehittyneitä.

Liskojen aikalaiset eivät antaneet periksi manderihallitsijoille. Ihmisten joukossa virisi kapinamieli, ja lopulta se puhalsi talven myrskytuulten lailla manderien valtakunnan ylle. Liskojen ajan satakuusikymmentä viimeistä vuotta käytiin julmia sotia ihmisten ja manderien kesken.

Vuoden 106 eAa. tienoilla Darsinmeren pohjoiselta aavalta saapui aiemmin tuntemattoman ihmisheimon kaksitoista edustajaa⁹, jotka kuljetivat mukanaan yhtä planeettamme vanhimmista jumaluuksista sekä hänen sanansaattajaansa, ensimmäistä *meidiä*.

Tyttäreksi eli *Anianiksi* kutsutun jumaluuden avulla ihmisten onnistui lopullisesti kukistaa manderien hirmuvalta.

Mandereille uskolliset ihmiset, jotka kutsuivat itseään nimellä *Fidea manderii*, kokivat julman mutta oikeudenmukaisen kohtalon uusien *Anianin* valitsemien hallitsijoiden käsissä. *Fidea manderii* -jäseniä vainottiin, hirtettiin ja poltettiin, kunnes viimeinenkin heistä oli tuhoutunut Kudon valtakunnasta. Niin oli hyvä.

Ihmiset ottivat saarivaltakunnan haltuunsa, ja tästä alkoi Kudon Ensimmäinen aika, uuden ajanlaskun alku. *Anianin* ensimmäisen edustajan, *meidin*, patsas löytyy Thuiçin Pyhän *Aidin* aukiolta, keskustemp-pelin edestä, missä se kohoo korkeimpien kattojen ylitse valkeasta marmorista veistetyllä jalustallaan. Ensimmäisen *meidin* ennen kuolemaansa lausumat sanat on kaiverrettu jalustaan vanhalla kudinkielellä:

”Toinen *meidi* on tuleva jälkeeni. Hän on vielä kerran yhdistävä kansani ja johtava heidät uuteen aikaan, Näkevien Kivien aikaan.”¹⁰

⁹ Kaksitoista: pyhimmistä pyhin luku.

¹⁰ Näkevien Kivien aikaa kutsuttiin alun perin Latsuuriajaksi. Sana viittaa pyhään lapis-kiveen. Lapis-kivi on tunnettu kultaisesta juovituksestaan: vanha näkemistä tarkoittava logogrammi oli yhtenevä kultaa merkitsevän logogrammin kanssa (Näkemisen *sutra*, toiselta nimeltään Kultra Varisee). Näkevien Kivien aikaa voisi kutsua myös Kultraisten Kivien ajaksi, mutta nykykieliseksi käännökseksi on vakiintunut Näkevien Kivien aika. Käännös johtuu pääosin siitä, että Retkikunnan ja ensimmäisen *meidin* kantama Pyhä Kivi ei ole lapis latsuli -kiveä vaan meille tuntematonta kiviainesta. *Meidin* viestin tulkitaan viitanneen tähän Pyhään Kiveen, jonka tarkoitus on meille

Kuten tiedämme, uutta *meidiä* ei ole ilmestynyt yli tuhanteen vuoteen. Yksikään lukuisten Tyttäreille pyhitettyjen luostariemme askeeteista tahi maageista ei ole todistettavasti keskustellut *Anianin* kanssa siten kuin ensimmäinen *meidi* keskusteli¹¹.

Manderien jälkeläiset ovat miltei kuolleet sukupuuttoon vuosisatojen kuluessa. Toisen aikamme historiankirjoituksesta löytyy vain hajanaisia viitteitä manderien jälkeläisten lietsomista kapinoista. Jarmandirin saarella elää vaeltavaa kansaa, jolla väitetään olevan manderipiirteitä, mutta noiden yksilöiden perimä on siinä määrin heikentynyt, ettei heissä enää pala esivanhempainsa julma tuli.

Joidenkin lähteiden mukaan¹² manderien tarina ei kuitenkaan ole päätynyt.

Manderien väitettiin siinnee Suur-Kudon keskellä sijaitsevan, ylittämättömän Yöjärven kohdussa. Yöjärven syntyä kuvaavissa legendoissa kerrotaan, miten järvi sai alkunsa valtavan ammuksen iskusta Nyrkkien aikana ja täytyi Kaaoksen suurimman pedon, Setehr Yah'n, kuolapaisaroista.

Tuulellakin liikkumatta pysyttelevä Yöjärvi veti syvyyksiinsä muiston kesakorrosta ja julmuudesta, johon Nyrkkien sekä Liskojen synkät vuosisadat ja manderien valta ihmiset suistivat.

Pahuus jäi Yöjärven syviin hautavajoihin, joiden pohjaa on ihmismenetelmin mahdoton kartoittaa. Ja noissa vajoamissa pahuus yhä

toistaiseksi tuntematon. Kiveä säilytetään Bhir Jandirin kallioluostarissa Ala-Kudon eteläisimmässä kärjessä.

¹¹ Ensimmäisen *meidän* saamista ilmestyksistä on laadittu kirjallinen esitys: *Keskusteluni kera Anianin, Pyhän Tyttären ja kansamme Suojan*.

¹² Mustan Marmoripalatsin (kuten manderien suurinta tempeliraunioita kutsutaan) keskuspylvääseen on piirretty monitulkintainen ennusviesti. Sen merkit eivät muistuta kudinkielen merkkejä kuin etäisesti, mutta Läntisen Helmen luostarin ylilimaagi Khelwor (218–281) uskoi tulkinneensa viestin sisällön *hud*-uniensa avulla. Ks. Khelworin *Unten resitaali*, osa 124, Thuiçin Konventin arkistossa.

*Laavasaarten ja Jarmandirin asukkaat väittävät,
että Yöjärven tyven peili herkeämättä vartoo manderia,
joka kutsuu muinaiset voimat syvyyksistä esiin.*

väijyy syntyäkseen uudelleen. *Hud*-maagit, Laavasaarten ja Jarmandirin asukkaat väittävät, että Yöjärven tyven peili herkeämättä vartoo manderia, joka kutsuu muinaiset voimat syvyyksistä esiin.

Thuiçin Konventille laatinut ylimaagi Amrath Turaninlaakson Kauriinsan luostarista vuonna 1148 jAa. Opiksi ja valistukseksi lapsillemme luostarikouluissa. Kirjalliseen versioon lisätyt alamerkinnot laati ylimaagin seuraaja maagi Uwulh ennen ylimaagin kuolemaa.

Kertomuksen manderikulttuuria koskevat tiedot perustuvat Ensimmäisten Manderisotien jälkeisiin todistuksiin, jotka manderien keskuudessa elänyt maagi Sinair (67–111) ylöskirjasi vuotta ennen kuolemaansa. Sinairin alkuperäinen kirjoitus tuhoutui Thuiçin suurpalossa 121 jAa. ja toisinnot perustuvat Tiedon askeettien muistinvaraisiin merkintöihin.

Taulun diaarinumero: Opetuksesta poistetut kertomukset: 1025-12 (päiväyksellä: 1/1/1348).

Huomioitavaa! Opetukseen palautetut kertomukset (kuluvana Tyttären vuonna 1/1/1798).

1. OSA

I

Omasta tahdosta

Ranir havahtui kohmeloisesta horteesta vasta viimeiseen messukutsuun. Käytävä oviverhon takana oli hiljainen eikä yhteisiltä makuusaleilta kuulunut enää askeettien kahinaa. Teki mieli möyhiä vuoteessa, mutta unen väistyessä odotus kiertyi solmuksi navan alle. Ranir sipaisi harjastaan. Tänään hän tapaisi Avin. Karkaisi, jättäisi luostarin taakseen.

Öh. Heti aamiaisen jälkeen.

Tyhjä savipullo kolahti kumoon, kun Ranir hapuili rukousnauhan sen ympäriltä, piipun patjan ja lattian välistä. Viimeinen helmi oli huvennut illalla, mutta Ranir imi sisäänsä pesän öljyistä aromia, suljutti nauhaa sormissaan. Latasi piippuun tupakkaa ja poltteli. Kattopalkeista roikkui punakultainen purje, se lainehti aavistuksen tuulessa, joka tunkeutui huoneeseen ikkunakarmien raoista. Kankaaseen kirjotut Tyttären silmät tuijottivat kuin olisivat etsineet jotakin.

Ranir käänsi katseensa, nahka kutisi. Ei kuten syöpäläisen puremasta vaan syvemmältä. Kutina erottui väreilynä nahan alla. Väri läikehti aamunkellervästä vihreään, lainasi punaista kattosilkistä. Laiskasti Ranir pukeutui askeetin asuun: housut, mekko ja helmistä sekä kultakirjailuisista raskas *odim*, joka kieputettiin liiviksi ja solmittiin lanteille sadallakah-

dellatoista erilaisella solmulla. Kieputuksen taidossa Ranir ei ollut lahjakas kuten ei monessa muussakaan asiassa; hän avasi liivin monta kertaa, pyöritti ja laskosti uudestaan ja uudestaan, kunnes sai aikaiseksi alkavaa sadeaikaa juhlistavan ruusukkeen. Juhlista suurin lähestyi, Sadekauden juhla. Pilvikatos vyöryi jo Kudon saariston ylle.

Silmänsä Ranir suojausi värillisin linssein, ei muiden mutta itsensä vuoksi. Manderin katseessa oli voimaa, jolla Ranir lapsuudessaan oli usein leikitellyt huonoin seurauksin. Pukeutumisen päätteeksi hän suoritti lyhyen aamuriitin. Polvistui patsaan eteen rukousnauhan sileiksi hioutuneet kivet sormissa suljuen. Hän muisti jokaisen kiven ja solmut, jotka yhdistivät kivihelmet toisiinsa.

Makuusaleilla leijaili hartsin makea tuoksu, patjat oli pinottu kallioseinustaa vasten. Ikkunoista näki alas laaksoon, ei Jandenkylän suuntaan vaan itään, missä seinämä putosi kohtisuoraan ja päättyi merta kohden vyöryvään viidaksoon. Meri. Pakka harmaata kangasta. Avi. Nousevan auringon säteitä purskahteli stratusmassan raoista.

Askeettien vaitonainen nauha kiemurteli messusta kohti ruokasalia ja täytti pöydät tasaisessa järjestyksessä. Ranir istui jalat ristissä höyryvä kulho edessään salin kaukaisimmalle matolle. Kuten tavallista, hänen viereensä jäi rivi tyhjiä paikkoja, mutta pöydän toiselle puolen änkeytyi Taiteiden maagi Zosen-han. Mestarillinen huilisti, jolla oli läikikäs ja kudolaiseksi haalea, rokonarpinen rotannaama. Tuo omituinen maagi luuli kai, ettei kukaan huomannut tirkistelyä, mutta usein Ranir yllätti Zosenin tarkkailemasta häntä keltaisilla silmillään.

Meditointi, Ranir ajatteli. Jos maagi kysyisi hiljaisuuden jälkeen, miksei *meidi* lähtenyt askareisiin, hän sanoisi meditoivansa. Hän oli Mietiskelyn askeetti ja Tyttären valittu: jompikumpi kelpasi aina tekosyyksi. Tosin luimisteleva Zosen tuskin uskaltaisi tälläkään kertaa avata suutaan. Ranir mulkaisi miestä linssien ylitse. Zosenin katse kääntyi keittokulhoon ja riisinauha läiskähti puikosta takaisin liemeen. Ranir hymähti.

Avin ja Ranirin salainen kohtaamispaikka sijaitsi suojaisella laguunirannalla Jandenkylästä pari mailia itään. Raniria pidettiin laiskana,

mutta kuinka moni askeeteista olisi ollut valmis vaeltamaan yksinään viidakossa moista matkaa?

Edellisestä tapaamisesta oli kolmatta viikkoa aikaa, joten tietysti Ranir kuvitteli odotuksen tunteen johtuvan Avin tapaamisesta. Siitä että hän saisi polttaa Avin kanssa ja nussia Avia. Mutta tällä kertaa pakottava odotus johtui paljon Avia isompien asioiden läsnäolosta. Jos Ranir olisi pysähtynyt kuulostelemaan, keskittynyt rukouksiinsa sen sijaan, että suoritti ne rituaalilla, joka vapautti ajatukset askartamaan muissa asioissa, hän olisi tajunnut mistä odotuksessa oli kyse.

Tytär etsi häntä. Lapsuuden leikkien salaperäinen *Anian*.

Sama joka suuntaan haarautuva, kihelmöivä tunne, sama polte vatsanpohjassa kuin lapsena ennen Tyttären ilmestymistä, mutta silti Ranir ei tajunnut. Hän oli tuntenut Avin vasta parisen vuotta, mutta Tytärtä hän oli odottanut luostarissa jo viisi. Eikä hän silti tajunnut.

Kun hiljaisuus aamiaisriitin ja rukoushetken jälkeen päättyi, hajosivat askeetit ja noviisit hoitamaan askareitaan. Keskustelut puhkesivat pihamaalla Sydänluostarin ulkopuolella, ne liittyivät sadekauden juhllaisuuksiin. Äänet loittonivat alarinteen kentälle doh-harjoituksiin, katosivat liitereille kirveen ja kalikoiden kalahduksiin, kärkyt ratisivat soratietä pääporteilta alas Jandenlaaksoon opetuksesta vastaavat askeetit mukanaan.

Hud-puutarhan suihkulähde solisi kituliaasti kesän kuivattamassa maljassa. Puutarhan taaimmaiselta kujalta saattoi kenenkään huomauttamatta ryömiä piikkipensaiden alitse ja livahtaa viestimajan takaiselle polulle, luostarin rajojen tuolle puolen.

Juuri kun Ranir oli kontannut aidan alitse ja huitoi tomua housuista sekä mekon helmasta, hän näki maagi Ammanin saapuvan viestimajalta paksu kirjetaitos kädessään. Taitos vilahti Ammanin liivin rintalaskokseen.

”Mitä teet täällä, Ranir-han? Eikö sinulla ole askareita suoritettavana”, maagi kysyi nyrkkiinsä yskähtäen.

”Öh. E-ei. Haluan meditoida.” Ranir piirsi eteensä meditaatorukouksen kehämerkin.

”Askareet ovat paras tapa mietiskellä. Määrään sinut lakaisemaan pyhättöjen edustat *hud*-puutarhasta. Mene”, Amman komensi ja hänen käteensä painui rintalaskokselle.

Silmistä tulvahti kuumuutta linssin ja verkkokalvon välille. Teki mieli nostaa lasit ylös ja päästää tuli maagin kasvoille. Määrätty tehtävä oli julma tähän aikaan vuodesta: ylikypsät hedelmät putoilivat puista ja rätsähtelivät kivetykselle, äitelässä liiskassa viihtyivät loppukesän äkäiset pistiäiset, herhiläiset ja satakaksitoista erilaista ampiiaislajiketta. Lakaiseminen oli valheellinen ilmaus. Tahma piti kuurata pois, jynssätä laatat juuriharjalla, kantaa vedet Kalainjärveltä, suojata kasvat verkkohatulla ja ties mitä. Tehtävään menisi ikuisuus.

”En suostu. Minua eivät Askarten tantan mielipiteet mietiskelystä kiinnosta.”

”Anteeksi kuinka?”

”Sanoin, etten suostu.”

”Rangaistustako olet vailla? Tiedät kyllä mitä tottelemattomuudesta seuraa. Enkä ole ainoa, joka uskoo, että kontollasi on muitakin rikkeitä.”

”Minua on turha uhkailla, olen *meidi*.” Ranir nojautui pensasaitaan koristavaan pylvääseen. ”Mitä itse piilottelet? Kerro.”

Maagi Amman sipaisi otsallaan roikkuvaa kiveä. Raskas hautakvartsi oli erinomainen todiste siitä, ettei Ammania vaativien askareiden suorittaminen suuremmin huvittanut. Moinen kivenmurikka päässä ei kumarreltu pyhättöjen edessä muutoin kuin rukousmielessä. Sitä paitsi Amman itsekin oli vaeltavaa sorttia. Viihtyi parhaiten Jandenkylän sairastuvilla, tai niin hän kuuleman mukaan perusteli alituiset vierailunsa. Uskoi ken tahtoi.

”Tänään ei ole viestipäivä”, Ranir jatkoi. Hän kohotti laseja ja tarkasteli Ammania tulisilmillä. Tapa, jota kaikki vihasivat, ja Ranir tiesi sen hyvin.

”Ylempiä ei puhutella noin, Ranir-han.” Amman käänsi katseensa.

”*Meidi* puhuttelee ylempiään miten tahtoo.”

Se oli liikaa. Amman oli nopea raskaasta otsakivestä huolimatta. Kämmentsyrjä paukahti leukaluuhun ennen kuin Ranir ehti väistää.

”Minulle sinä olet askeetti muiden joukossa, et piiruakaan enemppää.”

Liskoniljetys.

”Sano. Sano se. Anna tulla.”

Maagi Amman tuijotti vaiti ja rengas värähti hänen sieraintensa välissä. Luostarin kuudesta ylimaagista neljä ei voinut sietää Raniria eikä ollut tunnustanut hänen asemaansa *meidinä*. Molemmat seikat johtuivat siitä, ettei hän ollut nainen, kuten ensimmäinen *meidi* toista tuhatta vuotta sitten oli ollut. Ja ihminenkin hän oli vain puoliksi, mikä oli tietysti vielä pahempaa.

”Jos kieltäydyt tottelemasta, vaadin Rangaistuksen. Kuten sanoin, sinulla on muitakin rikkeitä, joten Rangaistus tulee olemaan sen mukainen. *Giri-dan*. Älä katso minua noin. Tarkoitam mitä sanon.”

Amman oli Askarten johtaja, joten Ranir jäi alakynteen. Sitä paitisi hänen oli päästävä pois ennemmin tai myöhemmin. Tänäpä. Käsi hakeutui liiviin piilotetulle piipulle ja sormet puristuivat tyhjän, anjunankukasta öljyisen nahkapussin ympärille.

”Hyvä on.” Ranir nakkasi niskojaan. ”Katso nyt, *meidi* menee ja lakaisee. Katso.” Hän huiatoi eteensä anteeksipyyntöön puolikaaren niin huolimattomasti, että se oli pikemminkin loukkaavaa kuin kohteliasta.

Niin Ranir puri hammasta ja rypi kaikissa kohtaamisissaan vääräyksissä, ajatteli vahapiipun viileää vartha hampaiden välissä, Avin kullia huulten välissä ja kaikkea mahdollista maan ja avaruuden välissä, jynssäsi laattoja verkotettu dziba päässä, kuunteli herhiläisten surinaa.

Tämä oli yksi asia, jonka hän luostarissa muuttaisi, kun hänet tunnustettaisiin *meidiksi* koko Kudon saarella. Ensin Bijassa, sitten muissa luostareissa Ala-Kudolla, Suur-Kudolla ja lopulta kaukaisen Thuiçin jyhkeässä Konventissa saakka. Maagien määräysvalta suhteessa askeetteihin, noviiseista puhumattakaan, sen hän kumoaisi ja sata muuta turhaa sääntöä. Koskemattomuussäntö – poltetaan roviolla Jandejoessa Sadekauden riitissä. Vapaalintainen päivärytmi ja vapaus liikkuu – totta kai. Sillä tähän hän uskoi, kaikesta huolimatta: hänet todistettaisiin *meidiksi*. Pakkohän niiden oli, koska hän oli keskustellut Tyttären kanssa jo

lapsuudesta lähtien. Olkoonkin, että Tytär oli pysytellyt hiljaa viimeiset viisi vuotta, mutta kyllä se vielä avaisi suunsa. Ja Ranir ottaisi paikan, joka hänelle kuului. Ellei sitten karkaisi Avin kanssa ja tekisi sitä mistä haaveili enemmän kuin muusta, öistä jonkun vieressä. Tai ehkä hän muuttaisi senkin luostarin opissa. Miksei? Rakastelun pitäisi olla yksi meditaation muoto.

Keskipäivän ensimmäinen, toinen, kolmas, neljäs, viides ja kuudes messukutsu ehti kalahtaa, ennen kuin hän siunasi ämpärin ja harjan liiteriin ja livahti tiehensä auttamattomasti myöhässä.

Luostarin mailta erkaneva viestitie vietti loivasti ylärinteeseen. Pihka ja punainen tomu tuoksuvat, sydän hakkasi, hiekka rutisi askelten alla. Tyhjä rukousmaja nökötti tien mutkassa. Ranir piirsi äkäisen merkin hiekkaan, kaksitoista toisiaan leikkaavaa ympyrää.

Majan jälkeen hän jätti tien taakseen, katosi metsään murtuneen puunrungon kohdalta. Pehmytneulaiset männyt vaihtuivat alarinteessä nopeasti sammalten ja saniaisten valtaamaksi tiheneväksi viidakoksi, latvat katosivat korkeuksiin, köynnökset kiertyivät rungosta toiseen, juurakot muhkuroivat maan. Avin pentele oli taatusti jo saapunut kohtaamispaikkaan. Tarkkaili viidakon laita, puntaroi jäädäkö vai hypätä takaisin veneeseen. Ranir näki Avin paahtuneet kasvot, miten mies suki hiuksia otsalta niskaan ja hieroi ohimoita peukalon päällä siten kuin hänellä oli tapana tehdä. Ikävä nykäisi alavatsasta. Ehkä Avi oli pettynyt, ehkä hänellä oli muutakin tekemistä. Parempaa. Hermostuksissaan Ranir eksyi tavanomaiselta reitiltä.

Ilma hautoi sateen edellä, maatuivat lehdet nuljuivat saappaiden alla. Luostarin tuoksu pölähteli liivin laskoksista, sekoitus suitsutuspihkaa, kallioiden kosteutta ja kasvomaalien pigmenttiä. Metsä uhkui muhevuuutta, mutta Bijan haju seurasi mukana. Oksilta roikkuvat lehdet, kukkaryypät ja köynnökset läpsätelivät kasvoja vasten. Sääsket kitisivät tiheinä parvina. Lapsuudessa oli kerrottu tarinoita viidakon nielemistä kulkijoista; kuristajapuiden juuret tarroutuivat raajojen ympärille, kier-

tyivät, kiertyivät, kunnes kulkija tukehtui, ja maailmankaikkeuteen jäi jäljelle vain kuristajan ontto runko.

Saapikkaan kärki napsahti juuren onkaloon, Ranir mätkähti maahan. Sääri iskeytyi lehtien peittämään kiveen ja rinnalla roikkuva riipus kolahatti vasten silmälasien linssiä. Kulmaluuta koristava rengas takertui maassa törröttävään oksaan. Ranir riuhtoi oksan irti ja tunnusteli kasvoja. Kaksoistoista rengasta. *Meidin* määrä ja *meidin* renkaat. Kaksi kummassakin kulmassa, kuusi korvalehdissä, sieraimissa kaksi ja huulissa kaksi. Turkooseja, tiikerinsilmiiä, akaattia. Ranir piti kivusta – nussiessa, pyykki-veden polttaessa nahkaa, kuuman sinkkiämpärin sihahtaessa säärtä vasten tai kuparisen teepannun nokan sipaistessa käsivarretta – mutta tämä oli liikaa. Sääri sykki ja mustelma teki tuloaan. Kutina levisi iskukohdasta reiteen ja eteni vartalolla kuin kivenheiton synnyttämät renkaat *rawadan* lammikoissa. Oli pakko raapia. Iho hilsehti kynsien alla, kutina yltyi. Oli pakko huutaa.

Ja sitten äkisti, hiestä märkänä, hän horjahti jyrkän teelle. Kallionkieli työntyi esiin sata jalkaa rantaviivan yläpuolella. Horisonttiin katoavassa meressä oli alkavan sadekauden harmaa sävy. Lähimmät saaret erottuivat tiheän puuston kuorruttamina möykkyinä salmen toisella puolen. Kiviensalmi, Ala-Kudon ja Karstisaarten välissä. Ranta oli se, jolla Avi ja Ranir aina tapasivat, mutta Avi oli jo lähtenyt.

Jyrkän teeltä alas kesti hyvä tovi. Vesirajassa ei erottunut hiekalle vedetyn veneen jälkiä eikä venettä ollut soudettu kapeaan poukamaan rannan toisella laidalla. Valkaman pyöröpuut olivat pinnasta kuivat, kivien väleissä lepäävä maa tallaamaton. Salmi oli tyyni kuin tinapeilin pinta, levä haisi. Lintuparvi lehahti lentoon viidakon laidalta. Mainoja mustakärkisin siivin. Ne kiertelivät rannan yllä, kaukana asutuksesta ja viljelmistä. Ehkä se oli merkki.

Valkaman laidalla nökötti laudoista kyhätty katos ja katoksen alla harmaantunut puuarkku. Sellainen, missä kalastajat säilyttivät verkkojen painoja, pauloituuslankaa, köyttä, koukkuja. Ranir avasi arkun, vaihtoi askeetin koristeelliset vaatteet polvihousuihin ja hihattomaan nuttuun. Kultaisen käädyn hän pujotti paidan alle. Houala oli lahjoittanut

käädyn vastoin muiden ylirmaagien tahtoa. Sellainen oli Houala-han. Ja muut tottelivat häntä. Kaulakorusta Ranir ei luopunut nukkuessaan, ei uudessaan, ei milloinkaan.

Nyt kääty painoi rintaa. Puristi sydäntä kuin nyrkki. Jokaisessa luostarissa oli riipus valmiina uutta *meidiä* varten. Ehkei Ranir ollut ainoa, jonka kaulaan sellainen oli pujotettu. Kenties muissakin luostareissa odotettiin ja toivottiin. Jos Avi tulisi ja esittäisi taas kutsunsa, Ranir paiskaisi riipuksen aaltoihin. Hän puristi piipun merenvahaista pesää.

Kului tunnin jokainen minuutti ja pitkälti seuraavaa ennen kuin kalastajan vene ilmestyi ulapalle kuin vettä pitkin lipuva hyönteinen. Sivuttaistukien tuntosarvet kurottivat kyljistä ja eteen kiertyi makairakalan nokkaa muistuttava piikki. Purjeessa hehkui kalastajien auringonkeltainen väri. Avi liukui eteenpäin, liukas, suolan ja valon paahtama jätkä kalannahkavaatteissa, halvat alpakkarenkaat tummissa kasvoissaan merkinä siitä, että hänellä oli lupa tehdä kauppaa luostarin markkinoilla. Avi oli siro, kaunis mies, eikä hän varsinaiselta ammatiltaan ollut kalastaja vaan parkkuri. Rauskunnahoista valmistettiin saapikkaita luostarille, liivejä ja laukkuja maallisille markkinoille. Käsivarret olivat kyynärpäitä myöten karminin ja indigon värjäämät.

Vene tussahti rantahiekkaan, polkimet pyörähtivät itsekseen.

”Oon myöhässä”, Avi aloitti, pidätti venettä paikoillaan nilkat vedessä. Ranir nousi kyytiin.

”Niin olet. Olen odottanut ties kuinka kauan. Saat luvan hyvittää.”

”Usko pois että mä hyvitan ilman lupaasikin”, Avi sanoi. Vasemman silmän alla viipyili mustelman tummankellervä varjo.

”Miksi olet myöhässä? Kerro.”

Ranir kääntyi kokassa menosuuntaan. Avi tökki veneen airolla liikkeelle, sivuutti kysymyksen manaamalla heikkotuulista ilmaa.

He heittelivät Karstisaarten takaisella riutalla hetkisen, saivat muutamia pikkukaloja saaliiksi. Tai Avi sai, Ranir pelleili vapansa kanssa, sotki siiman, vaihteli perhoa jokaisen heiton jälkeen.

Avi kertoili sadekauden tuulista ja niiden vaikutuksesta kalaparviin. Ranir ei jaksanut keskittyä, mutta juttelua oli hauska kuunnella. He nauroivat. Milloin millekin. Avi poltteli betelinlehteen käärittyä sätkää, Ranir makasi kungin pohjalla, jalkaterät keskituhdolla kalastajan jalkojen välissä ja pää kokan istuinlaudan alla. Hän oli pitkä, vähän liian pitkä ihmiseksi.

Karstilabyrinthin laidalla, asumattomalla saarella odotti hiekkainen lahdelta, Darsinmeren läntiselle aavalle aukeava kuoriaisenvälkeä ja kapea nauha. Tumma, sirisevä viidakko alkoi heti hiekan jälkeen, mutta tiheikön taakse oli raivattu polku. Aukeaman reunalla kasvavaan puuhun olivat Avi ja Ranir kyhänneet yksinkertaisen majan.

Ranir teki hiekalle tulet ja sen jälkeen hän vain loikoili, hätisteli hytysiiä ja seurasi miten Avi suomusti ja fileoi, hakkasi tuoreita yrtejä, valmisti illallisen riuttakaloista ja riisinauhoista.

Ruoan päätteeksi he polttivat piipulliset, joivat Avin tislamaa ruokoviinaa. Pimentyvä metsä katosi nuotion valokeilan tuolle puolen ja äänet muuttuivat yksi kerrallaan päivä-äänistä pimeään ääniksi. Yöapinat aloittivat käkätyksen, kaskaat kiihdyttivät soittonsa tasaiseksi huminaksi. Lintujen polveilevat viserrykset hiipuivat ja vaihtuivat öisten siivekkäiden huhuiluun. Vatsa oli täysi ja savu humahti päähän.

”Mitäs meidi mieltii?”

Ranir katseli nokisia käsiään, kieli ei tahtonut vääntyä sanoiksi. Öh. Hän riisui lasit ja taittoi ne paidan kaulukselle roikkumaan.

”Älä sano meidi. Ethän sinä usko *meidi*-puheisiin.” Huimasi, ääni oli tahmea. ”Olet pahempi skeptikko kuin minua vastustavat ylimgagit.”

”Sä uskot.”

”Pilkkaatko? Uskon uskon, totta kai. Kuvittelet, että minut pakotettiin luostariin. Ei kukaan pakottanut. Lähdin omasta tahdosta.”

”Niinhän sä aina sanot. Omasta tahdosta. Kyllä mä tiedän.”

”Sä tiedät. Miksi sinulla on silmä mustana? Kerro.”

Avi kohautti harteitaan, keskittyi sytyttämään tulta piipun pesään pihtien välissä pitelemällänsä kekäleellä. ”Kuulin yhden jutun. Sen säkin haluat kuulla. Taatusti”, hän sanoi ja puhalsi savua suupielestä ulos.

”Rahvaan juoruja”, Ranir tuhahti. Kun Avi virnisti, suolan kuivattama iho kiristyi silmäkulmissa. Se näytti kodikkaalta. Nuotion valossa jylhät varjot heittyivät Avin kasvoille, ja Ranir haistoi miehestä erittyvän hajun.

”Navurossa on mielenkiintoinen heppu. Kuulemma. Sillä on samanlainen ku sulla.” Avi piti tauon ja heidän silmänsä kohtasivat.

”Ai kulli vai?” Ranir kysyi. ”Mistä sinä sen tiedät?”

”Niin siis katse. Tommoset silmät. Ja vähän levoton. Sua vanhempi. Osaa käsitellä tulta, ne sanoo –”

”Mistä kuulit?” Ranir keskeytti.

”Janden markkinoilla kuulin. Tai kapakassa, viikko sitten. Oli joku, tai yks tuttu, se näki sen, tulennielijän. Sirkus kiertää Navurossa. Lähde mukaan, mennään katsoo.”

Avi kohensi tulta, kaivoi vyöpussista seetrihuilun. Esine oli upea, muistutti luostarin pyhää *khalingaa*, sääriluusta koverrettua puhallinta. Suokappale oli taiten kaiverrettua hopeaa ja luun muotoon veistetty pää päällystetty vuohennahalla. Sellaista esinettä ei ehkä parkkurin ansioilla hankittu, Ranirin päässä välähti, mutta hän torjui ajatuksen, ei halunnut miettiä Avin elämää heidän yhteisen maailmankaikkeutensa tuolla puolen. Mutta sellainen Avilla pakostakin oli, oma elämä. Eikä se tapahtunut suljetussa luostarissa vaan avoimessa maailmassa Jandenkylän laitamilla, kapakoissa, satamissa ja markkinoilla.

Äkkiä sydän poltti rintaa, lyönnit vahvoja, tukahduttavia. Tulennielijä Navurossa. Navuro oli iso kaupunki, Ala-Kudon isoin, isompi kuin Gelroi, josta Ranir oli kotoisin. Toinen manderi. Kenties. Montako manderia Laavaaarilla oli jäljellä? Vanhempi. Kuin kuka? Isä. Älytöntä. Avi keksi jutun tulennielijästä houkutelakseen taas häntä. Miestä kiehtoivat manderilegendat ties mistä syystä.

Avi asetti soittimen huulilleen. Seetrihuilun soinnut kiemurtelivat pehmeinä ja tuoksuvina kuin tyynessä säässä palavan eukalyptusnuotion savu. Avi laului.

*Ei kukaan saata aavistaa,
miks tuli toisen korventaa
ja toisen antaa rakastaa.*

*Mä synnyin tulta takomaan,
sen katseess' saatan taltuttaa
ja tuhkat ilmaan haihduttaa.*

*Nyt tulen leuat auetkaa:
Näin lisko pakoon vilahtaa,
painuu suojaan kiven taa.*

*Vaan syttyy sälpä palamaan
ja tuli jatkaa lauluaan.*

*Savusta takoo venehen
lisko julmain lieskojen.
Astuu luokse laineiden,
ja matkaan käy
ja matkaan käy.*

*Minne kulkee liskon tie?
Kaukaa tulee, kauas vie.
Kertovat laulut muinaiset:
Toiselta puolen tähtien yön
syvältä syvältä järvistä yön.
Sisältä galaksin tulisen,
heittäen kultaisen kipenen.
Tulee menee minne lie,
seuraa liskoa
se sinut vie.*

Ranir oli oppinut *Tulenkesityttäjän laulun* äidiltään ja opettanut sen Aville. Muisto äidin äänestä sekoittui Avin lauluun, hengitys tiheni, nahka kareili mielihyvystä.

Huilun viimeiset kaiut sulivat pimeyteen ja yöäänit tunkivat takaisin nuotion ääreen. Oli mahdoton puhua. Ranir kurottautui poimimaan

nyytistä uuden helmen, tahmeanruskean madukkuulan, paineli sen peukalonpäällä piipun pesään, nuuhkaksi öljyisiä sormiaan ja sytytti piipun katseella, puhalsi savua paksuina pilvinä sieraimista ulos.

”Öh. O-on monta syytä, miksen pidä luostaj-luostarielämästä. Miksi voisin lähteä”, hän aloitti. Viisi vuotta luostarissa ja lapsuudessa vaivannut vika tavassa lausua r-äänteitä oli alkanut vaivata entistä pahemmin. ”Ha, tämä on tietysti yksi.” Ranir heilautti piippua. ”Mutta ei, ennen kaikkea nukkuminen. Taj-tarkoitan että isäni kotona ei koskaan tarvinnut nukkua yksin. Meitä oli kahdeksantoista sisarusta. Lasten taloon johti oma kaarisilta. Pihaa halkoi joki, tai pikemminkin puro, kivet erotuivat pohjassa, vesi oli kirkas. Kumilla täytetyt patjat peittivät makuusalin lattian, paksuja tyynyjä ja lakanoita. Aina joku painautui kylkeen, helli jos ei saanut unta. Usein en saanut. Luostarissa nukun yksin, omassa kammiossa niin kuin maagit omissaan. Aina tapeltiin jalkapohjat toisia vasten ennen nukkumaanmenoa, tuupittiin ja kerrottiin juttuja.” Ranir nojasi kiveen. ”Onko minulla ärrävika? Kuuletko sinä sen?”

”Mä mitään kuule. Kerro vain. Tykkään sun äänestä.”

”Öö, öh. Si-siellä makuusalissa tuoksui jasmiini, se kasvoi paj-parvekkeen alla, muistan melassin tuoksun, kun makeisia keitettiin. Öh. Taidan olla hutikassa.”

”Isällä oli useampi puoliso?”

”Oli. Tai ei se ehkä ollut oikea isäni. Ei, todennäköisesti ei. Moko-ma kakkäräpää. Tai kyllä minä tiedän ettei ollut, äiti kertoi. Äiti, äiti ja äiti, se nyt oli levoton, lähti paljon ennen kuin tulin Bijaan. Ei tullut toimeen. Äiti oli Jarmandirista ja sinne se kai palasi. Minulla on jo lapsi sisällä, se sanoi, tunnusti heti kun kohtasi Nissa-Irin. Isää ei haitannut, hurmaantunut kun oli.”

”Et ole ennen kertonut tällasia.”

”Luostarielämään ei kuulu menneiden muistelu. Miksi olisin?”

”Mä luulin että te nimenomaan yritätte muistaa.”

”*Hud* on täysin eri asia. Muistella omia menneitä tunteella, kaipaus, se ei kuulu luostarin tiehen.”

”Hud”, Avi makusteli.

Tätä käsitettä maallikon oli vaikea ymmärtää eikä luostarilaitos voinut kehuskella sillä, että olisi yrittänytkään selvittää asiaa. *Hudiiin* liittyvä salamyhkäisyys ja luostarin sisäiset käsitettä koskevat ristiriidat ruokkivat epämääräisyyttä entisestään. Silti *bud* oli luostarin käsitteistä Ranirille rakkain, vaikkei hän ollut koskaan kulkenut *hudin* tietä. Mutta hän oli Mietiskelyn askeetti, jonain päivänä hän kulkisi.

”Entä äitis”, Avi keskeytti. ”Jos se oli Jarmandirista niin oliko se?”

”Manderiverta vai? Mikset sano ääneen, taula. Luuletko että muutun tulen jumalaksi tässä silmiesi edessä?”

”Manderi. Oliko se?”

”Oli. Muttei näin paljoa. Minulla oli häntäkin, lapsena.”

”Emmä sua pelkää. Sä tiedät. Se on vain tapa.”

Ranir heitti kalastajaa persikan kivellä. Mies väisti. Savu nousi päähän ja yhtäkkiä elämä tuntui kepeältä ja elämisen arvoiselta. Koko yö oli edessä eikä sen jälkeen tullut uutta päivää; aika päättyi nukahtamisen hetkeen, ei ollut luostaria, ei ensimmäistä eikä toista *meidiä*, ei Pyhää *Aidia*, Tytärtä vaatimuksineen.

He kapusivat majaan, Ranirin jalka lipsahti puun kylkeen naulatulta pienalta ja hän potkaisi takanaan kiipeävää Avia otsaan. He virittivät horjaldellen moskiittoverkon ruokopatjojen ylle, pöyhivät lakanat, kasas- ta värähteli lentoon yöperhonen. Ranir riisui housuja jalasta, perhonen lepatti kasvoille ja hän horjahti pöytänä toimivaa laatikkoa vasten, manasi, möyri lakanan alle.

”Haluatko?” hän kysyi kontillaan.

”Johan mä lupasin.” Avi kahisi viereen, veti Ranirin syliinsä. Kädet hyväilivät rintoja, jännittyvää vatsaa, käänsivät patjaa vasten. Avi istui kahareisin hänen selkäänsä, hieroi pakarointa, peukalot solaa, kämmenet painoivat siitä missä hännän tynkä yhä tuntui.

Häntä oli katkaistu vastoin äidin tahtoa Ranirin ollessa viisikuinen. Joskus aavehännän olemassaolon tunsi, saattoi kuvitella millainen siitä olisi kasvanut, jos se olisi saanut kasvaa Ranirin mukana täyteen mitaansa. Tai ehkä se olisi jäänyt tyngäksi kuten manderi hänessä oli jäänyt.

Manderi. Miltä tuntuisi kohdata toinen samanlainen? Avi ei ymmärtänyt miksei Ranir voinut lähteä. Hän oli kiinni luostarissa enemmän kuin äidissään tai liskojen suvussa. Bija versoi hänen sisällään kuten kämmekkä puun oksilla, ja Ranir rakasti sen tuoksua.

Ja sitä paitsi hän oli *meidi*. Hän tiesi olevansa, vaikka Tytär oli pysynyt vaiti viimeiset viisi vuotta. Oli tehtävä, joka toiselle *meidille* oli määrätty. Miten se menikään? *Johdattaa kansani uuteen aikaan*. Oli viesti, joka odotti. Vain pelkuri pakeni Navuron sirkukseen kalastajan kanssa. Avi ei ymmärtänyt, haisikin parkkitraanilta.

Ja silti mikään ei tuntunut niin hyvältä kuin tämä, ihmisen hiki nahkaa vasten, hengityksen kuumuus niskassa.

”Jani, helve. Lähtisit mukaan”, Avi huohotti, käänsi Ranirin ympäri, upotti sormet sisään. Musta varjo silmän alla näytti aiempaa tummemmalta, Avin katse pohjattomalta, kuin avunpyynnöltä. Ranir ei tiennyt Avista mitään. *Lähtisit. Tule mukaan*.

Se ei ollut vaihtoehto.

”Tee kovempaa”, Ranir käski. ”Haluan että sattuu.”